

Nr 302.

Av herr **Nilsson** i Kristianstad, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 227, med förslag till förordning om ersättning till tobaksgrossister och hos dem anställda personer med anledning av införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket.

I anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 227 med förslag till förordning om ersättning till tobaksgrossister må följande anföras.

Som bekant är, inskränkte sig det år 1914 beslutade tobaksmonopolet till ett tillverkningsmonopol; handeln blev för den skull lämnad fri. Vid organiserandet av monopolets verksamhet har det emellertid visat sig, att ett bibehållande av grossisterna som mellanhänder har icke bara sina olägenheter utan bidrager därjämte avsevärt till ökande av monopolbolagets kostnader för rabatter till återförsäljare. Ur dessa synpunkter är det därför som också jag helt och fullt ansluter mig till strävandena ifråga om grossisternas avskaffande.

Mot de grunder, som i den föreslagna förordningen angående ersättning åt grossisterna återfinnas, måste jag dock i ett par tre avseenden påyrka ändringar och tillägg.

I § 1 av nämnda förordning stadgas i punkt a, att ersättning skall utgå till den, vilken yrkesmässigt i gross idkar handel med tobaksvaror såsom näring, och i § 5 mom. 1 a stadgas som villkor för ersättning, att han vid tiden för denna förordnings ikraftträdande utövar denna verksamhet. Som känt torde vara, fanns vid tiden för monopolets ikraftträdande en del tobakshandlande i riket, som vid sidan av minuthandel även bedrev partihandel med tobaksvaror. För erhållandet av 24 procents rabatt föreskrev monopolbolaget att endast minuthandel finge

ifrågakomma, vadan dessa tobakshandlande för erhållande av samma rabatt som sina kolleger i ett slag förlorade den i åtminstone vissa fall avsevärda partihandeln.

När ersättning enligt förordningen av den 15 december 1914 utgår i visst fall till handlande som idkat import av utländska tobaksvaror för den minskade möjligheten till import, och när nu ersättning skall utgå icke bara till dem, som uteslutande äro tobaksgrossister, utan jämväl i det fall att tobaksvaror endast utgöra 25 procent av hela grossistens varuomsättning, har jag svårt att fatta varför icke den tobakshandlande, som vid monopolets ikraftträdande avstått från sin partihandel, bör erhålla ersättning efter enahanda grunder som nu för grossisterna ifrågasättes.

De i § 5 mom. 2 föreslagna ersättningarna synes mig för rundligt tilltagna, 20 procent å medelårsomsättningen för en grossistaffär, som icke behöver vara mer än 4 år gammal, betyder på en halv miljon kronors omsättning en ersättning av icke mindre än 100,000 kronor; en så efter mitt förmenande orimligt för högt tilltagen ersättning kan åtminstone icke jag tro att riksdagen vill vara med om, ty oavsett om det för monopolbolaget kan anses fördelaktigt eller ej att till så högt pris betala grosshandelns avlösning, för framtiden kan dock riskeras att vad här av riksdagen beslutas kan få prejudicerande betydelse. En ersättning av 10 procent av medelårsomsättningen med 5 procents tillägg för dem vars omsättning av tobaksvaror utgjort minst 50 procent av hela varuomsättningen eller om firman ägt bestånd som tobaksgrossist före 1910 års ingång, synes mig vara en skälig ersättning.

I § 5 mom. 4 föreslås att kommissionerna må medgivas rätt att i visst fall öka eller minska det utgående ersättningsbeloppet med en fjärdedel (25 procent). Inom det särskilda utskott, som vid 1914 års riksdag behandlade monopolförordningarna, voro betänkligheterna mycket stora, då man i den då antagna ersättningsförordningen medgav centralkommissionen rätt att i visst fall öka eller minska ersättningsbeloppet, ehuru man då icke gick längre än till 10 procent; att nu gå ända till 25 procent måste enligt mitt förmenande vara ägnat att ingiva stora betänkligheter. Att åt kommissioner överlåta rätten att av statsmedel ge åt den ene eller andre ett visst belopp, medför icke endast en olämplig inbjudan till ersättningstagaren att genom bearbetning av kommissionernas medlemmar söka få så mycket som möjligt, utan måste därjämte innebära en ny och farlig princip i fråga om riksdagens sedvanliga granskning och överblick av beslutade utgiftsposter.

Med stöd av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa:

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts nådiga proposition nr 227 måtte besluta följande tillägg och ändringar:

dels medgiva sådant tillägg i förordningen att tobakshandlande, som vid monopolets ikraftträdande avstått från rätten till partihandel med tobaksvaror, må få ersättning efter samma grunder, som för grossister stadgas,

dels vidtaga den ändringen i § 5 mom. 2 styckena a, b och c, att ersättningen utgår med 10 procent å medelårsomsättningen, med fem procents tillägg för grossist, vars omsättning av tobaksvaror utgjort minst 50 procent av hela hans varuomsättning, eller ock ägt bestånd som tobaksgrossist sedan ingången av år 1910,

samt slutligen, att den i § 5 mom. 4 medgivna rätten åt kommissionerna att med en fjärdedel öka eller minska ersättningsbeloppet måtte antingen helt utgå eller ock begränsas till 10 procent.

Stockholm den 8 maj 1916.

Gust. Nilsson.
